

γῆν καὶ ἄλλα τμήματα αὐτῆς, πρὸ πάντων τὸ μέγαρον τῶν ἀνδρῶν.

Ὁ κ. Goekoop κατέθηκεν εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν ἀνασκαφὴν ταύτην πέρυσι καὶ προπέρυσι 3000 δρ., τὸ Συμβούλιον δὲ ἀπεφάσισε νὰ ἐγγράψῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεταξὺ τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑταιρείας.

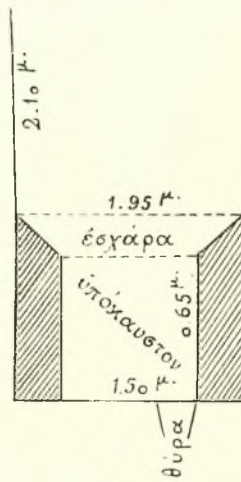
Ἐν Θεσπιαῖς εἶχεν ἀποκαλύψει δαπάναις τῆς Ἑταιρείας ἤδη τὸ 1882 ὁ τότε ἔφορος Σταματάκης μέγα πολυάνδριον, ἐν τῷ ὁποίῳ εἶχον τρυφῇ οἱ κατὰ τὴν μάχην τοῦ Δηλίου τὸ 424 πρὸ Χρ. πεσόντες Θεσπιοεῖς. Τὴν ἀνασκαφὴν δ' ἐκείνην ἐπανέλαβε πέρυσιν ὁ κ. Κεραμόπουλλος καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, ἀλλὰ κυρίως πρὸς εὗρεσιν ἀγγείων· διότι γνωστῆς οὖσης τῆς ἡλικίας τοῦ πολυανδρίου δύνανται τὰ ἐν αὐτῷ ἀγγεῖα νὰ διαφωτίσωσι σπουδαίως τὴν ἱστορίαν τῆς ἀγγειογραφίας. Ἐν τῷ ὄντι δὲ ἀνεκαλύφθη κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν μέγα πλῆθος τεμαχίων ἀγγείων, ὧν τὰ πλεῖστα εἶναι μέλανα, ὑπάρχουσι ὅμως μεταξὺ αὐτῶν καὶ γραπτὰ, ἐκ τούτων δὲ συνεκολλήθη ἤδη ἐρυθρόμορφος κρατὴρ φέρων παράστασιν ἀξιόλογον καὶ διὰ τὴν τέχνην καὶ διὰ τὸ θέμα.

Ἀπέναντι τῆς Βοιωτίας ἐν Εὐβοίᾳ εἰργάσθησαν οἱ κύριοι σύμβουλοι Παπαβασιλείου καὶ Κουρουνιώτης. Ὁ πρῶτος ἐξηρέυνησε παρὰ τὴν Χαλκίδα ἐννέα θαλαμοειδεῖς μυκηναίκοις τάφους, ἐν οἷς εὔρεν ἀγγεῖα πήλινα, ψήφους ὄρμων, εἰδώλια τινα πήλινα, μαχαίρια χαλκᾶ κ. τ. τ., καὶ ὀκτὼ τάφους ἱστορικῶν χρόνων, ἐκ τῶν ὁποίων εἷς μικρὸς περιεῖχε περιέργον χαλκοῦν σκεῦος ἀδήλου χρήσεως· προσέτι ἀνεκάλυψε ῥωμαϊκῶν χρόνων κάμινον πρὸς ὄπτησιν πηλίνων ἀγγείων καὶ εὔρε πλησίον αὐτῆς χαλκοῦν ἐπηργυρωμένον κωδωνίσκον μετ' ἐπιγραφῆς: εὐτύχει. νίκα.

Ὁ δὲ κ. Κουρουνιώτης ἐν Ἐρετρίᾳ ἐργασθεῖς συνε-

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΧΑΛΚΙΔΑ

Ἐν τῷ παρὰ τὴν Τρυῶπαν ἀγρῷ τοῦ Ἀναστ. Καλλιμάνη, ἔνθα καὶ πρὸ ἐτῶν καὶ πέρυσιν εὐρέθησαν τάφοι Μυκηναϊκοί, φαίνεται ἐπὶ τῆς ΒΔ. πλευρᾶς τοῦ ὑπερκειμένου λόφου φρεατοειδὲς ὄρυγμα, οὗ τὸ σφῆζόμενον μέρος εἶνε ἀλληλιμμένον ἔσωθεν λευκῷ κονιάματι. Ἀμφιβάλλοντες, ἂν καὶ τοῦτο καίπερ κείμενον ἐπὶ σειρᾶς φρεάτων τοῦ παλαιοῦ τῆς Χαλκίδος ὑδραγωγείου εἶνε φρέαρ, διηρευνήσαμεν. Ἐκ τῆς ἐρεύνης ταύτης, καθ' ἣν εἰς βάθος

Εἰκ. α'.

μέτρων 2,10 εὗρομεν ὑπὲρ τὸ ἐπεστρωμένον κεράμοις ἔδαφος τέφραν πάχους 0,20 περίπου τοῦ μέτρου, ἐπεισθημεν ὅτι ἦτο κεραμευτικὴ κάμιнос τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἔχουσα διάμετρον ἐπὶ μὲν τοῦ μέρους, ἔνθα ἦν ἡ ἔσχαρα, ἐφ' ἧς ἐτίθεντο τὰ πρὸς ὀπτησιν ἀγγεῖα μ. 1,95, ἐπὶ δὲ τοῦ ἔδαφους τοῦ ὑποκαύστου μ. 1,50. Τοῦ σφῆζόμενου ἡμίσεως περίπου μέρους ἡ περιφέρεια εἶνε μέτρων τριῶν, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ ἔδαφους τοῦ ὑποκαύστου μέχρι τῆς ἔσχαρας ὕψος εἶνε 0,65. Ἐν δεξιᾷ τῷ ὄρωντι τὸ ὑποκαύστω εἶχε θύραν, ὅθεν εἰσῆγοντο τὰ πρὸς ὀπτησιν τῶν ἀγγείων χρησιμεύοντα ξύλα καὶ ἐξήγετο ἡ τέφρα. Εἶχε δὲ σχῆμα τοιοῦτον περίπου (ιδ. εἰκ. α').

Παρὰ τὴν κάμινον ταύτην εὐρέθη ἐν τοῖς χώμασι κω-

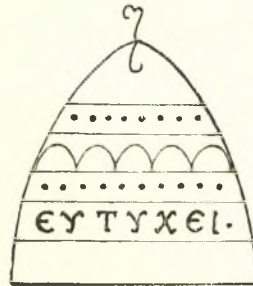
δωνίσκος χαλκοῦς ἐπηργυρωμένος ἔξωθεν, οὗ ἡ διάμετρος ἐπὶ τῆς βάσεως μ. 0,03, φέρει δὲ περιφερικὰς γραμμὰς πέντε, ὧν μεταξὺ κεῖνται ὑπερθεν καὶ κάτωθεν ἡμικυκλικοῦ μαιάνδρου στιγμαὶ καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν, περὶ δὲ τὴν βᾶσιν τὰς εὐχομένας τῶ κατόγω αὐτοῦ εὐτυχίαν καὶ νίκην λέξεις

ΕΥΤΥΧΕΙ.. ΝΙΚΑ.....

Καὶ τὸ μὲν σχῆμα αὐτοῦ καὶ τὸ μέγεθος εἶνε ἀκριβῶς τόδε (ιδ. εἰκ. β')

ἡ δὲ χρῆσις, ὡς ἡμεῖς τοῦλάχιστον εἰκάζομεν, ἦτο, ἵνα κοσμητὸν ἔπλων τι πολεμικὸν ἢ σῆμα.

Ἐν δὲ τῇ ἐγγὺς κειμένη ἀμπέλῳ τοῦ Νικολάου Τσιπούρη γενομένης δοκιμαστικῆς σκαφῆς ὑπὸ τοῦ ἐφόρου κ. Παπαδάκη κατὰ πρόσκλησιν τοῦ ἰδιοκτῆτου εὑρομεν δύο λάρνακας πηλίνας μήκους 0,80 καὶ πλάτους 0,30 μ. ὧν ἡ μὲν εἶχε κάλυμμα σκαφοειδές, ἡ δὲ ἀντὶ καλύμματος δύο κεράμους τετραγώνους. Εἶχον ταφῆ ἐν αὐταῖς παιδία μικρά, ὧν τὰ ὀστᾶ ἦσαν σεσαθρωμένα. Ἐν τῇ ἐχούσῃ ἐκ τούτων τὸ κάλυμμα ἐκατέρωθεν τῆς κεφαλῆς ὑπῆρχον δεξιόθεν μὲν σκαφίδιον καὶ πηλίνη κόρη ἄτεχνος, ἀριστερόθεν δὲ κρατηρίδιον, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ παρὰ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα εἰδώλιον 0,03 μ.

Εἰκ. β'.

Μετὰ ταῦτα διηρευνήσαμεν ἑννέα τάφους Μυκηναϊκοῦς, ὧν τρεῖς ἐν τῶ ἀγρῶ τῶν ἀδελφῶν Μαντάλου, τέσσαρας ἐν τῶ τοῦ Σοφοκλέους Λεμπέση, δύο παρὰ τὴν ὀημοσίαν ὁδὸν ἐν θέσει Κατσιβίρη.

Ἄμφότεροι οἱ παρά τὴν δημοσίαν ὁδὸν εὐρεθέντες ἦσαν ἡμιάνοικτοι, διότι τὸ πρὸς τὴν θύραν μέρος τοῦ οὐρανοῦ αὐτῶν εἶχεν ἀφαιρεθῆ, ὅτε κατεσκευάζετο ἡ ὁδός· τούτων ὁ μὲν φρεατοειδῆς ὢν οὐδὲν περιεῖχεν, ὁ δ' ἕτερος πολλὰ θραύσματα ἀγγείων.

Πάντες οἱ ἐν τῷ κτήματι τοῦ Σοφοκλέους Λεμπέση εὐρεθέντες εἰς βάθος $1\frac{1}{2}$ μέτρου ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ νῦν ἐδάφους μυκηναϊκοὶ τάφοι εἶχον τὴν ὀροφὴν πεπτωκυῖαν καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν τῶν ἐν αὐτοῖς εὐρεθέντων ἀγγείων ἦτο ἀκέραιον, ἀλλὰ πάντα τεθραυσμένα.

Πλὴν τῶν τεθραυσμένων ἀγγείων εὐρέθησαν ἐν αὐτοῖς δύο μαχαίρια χαλκᾶ εἰς δύο τεμάχια ἐκάτερον, ξιφίδιον χαλκοῦν ἀμφίστομον, ψηφίδες ἐξ ὑαλομάζης, ἀμεθύστου καὶ θαλάσσια ὄστρακα, ἃ καὶ νῦν οἱ παῖδες παιδιᾶς χάριν περιστρέφουσιν.

Ἰπεράνω τῶν τριῶν πρώτων μυκηναϊκῶν τάφων ὑπῆρχον ἑπτὰ τάφοι χριστιανικῶν χρόνων. Τούτων δύο ἦσαν παιδῶν, δύο ἀνδρῶν, ἅπαντες κοίλοις κεράμοις πεποιημένοι, τρεῖς δὲ διὰ μαρμαρίνων πλακῶν εἰλημμένων ἐξ ἀρχαίων οἰκοδομῶν, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν ἀσβέστῳ κεχρισμένοι. Οὐδεὶς τούτων εἶχέ τι κτέρισμα.

Οἱ δὲ ἐν τῷ ἀγρῷ τῶν ἀδελφῶν Μαντάλου τρεῖς μυκηναϊκοὶ τάφοι ἔκειντο ἐν τῇ αὐτῇ σειρᾷ, ἐν ἧ καὶ οἱ πέρυσιν εὐρεθέντες. Εἰ καὶ ἦσαν πλήρεις χρώματος, περιεῖχον καὶ τινα ἀγγεῖα ἀκέραια καὶ ἄλλα κτερίσματα, εἰδώλια πηλίνα θηλείας θεότητος, ψηφίδας ἐξ ὑαλομάζης, ὧν μία εἰκονίζει γλαῦκα ἢ κατ' ἄλλους ναυτίλον, μίαν ἐκ φυσικοῦ χρυστάλλου ἔχουσαν ἐγγεγλυμμένους δύο ἰχθῦς κατ' ἀντίθετον φορὰν φερομένους, ἑτέραν γαγάτου φέρουσαν ἔγγλυφον πελαργὸν ἴσως, ἄλλην ἀμεθύστου, κωνοειδῆ σπονδύλια ἀμφίκωνα καὶ ἑτερόκωνα, μαχαίρια καὶ περόνας χαλκᾶς. Περὶ τοῦ σχήματος τῶν τάφων

τούτων καὶ τῶν ἀγγείων τῶν ἐν αὐτοῖς εὐρεθέντων ποιη-
σόμεθα λόγον ἀλλαχοῦ, ἀφ' οὗ συγκολληθῶσιν.

Μαθόντες παρὰ τοῦ κ. Καλλιμάνη, ὅτι ἐν ὠρισμένῳ
τόπῳ τοῦ παρὰ τὴν Βρωμοῦσαν ἀμπελῶνος αὐτοῦ τὸ
ὔδωρ, ὅτε αἱ ἀμπελοὶ ποτίζονται, βυθιζόμενον καταπίνεται
καὶ ὑποπεύσαντες ὅτι τάφος τις μέγας ἢ σειρὰ τάφων
ὑπάρχει αὐτόθι, συναινέσαντος καὶ τοῦ ιδιοκτῆτου, ἐπε-
χειρήσαμεν δοκιμαστικὴν ἀνασκαφὴν. Ὅντως δὲ εὕρομεν
ὀκτὼ τάφους, ὧν οἱ μὲν τρεῖς ἀνδρῶν, οἱ δὲ ἄλλοι παι-
δων. Τῶν μεγάλων τάφων, ὧν τὸ μῆκος ἦτο 2 μ. τὸ
πλάτος 0,85, τὸ ὕψος 0,75, ὁ μὲν ἦτο λάρναξ μαρμαρίνη
ἔχουσα πρόσθετον τὴν μικροτέραν ἀνατολικὴν πλευράν,
ὁ δὲ συνέκειτο ἐκ τεσσάρων πλακῶν πωρίνων, ὁ δὲ τρίτος
ἐκ τεσσάρων πλακῶν μαρμαρίνων. Καλύμματα εἶχον
πάντες, ἀλλ' ὁ μὲν μονόλιθος μίαν πλάκα μαρμαρίνην,
ὁ πῶρινος δύο πωρίνας καὶ ὁ τρίτος δύο μαρμαρίνας. Κτε-
ρίσματα ὑπῆρχον ἐν μὲν τῷ μονολίθῳ ἀγγεῖον ἀπλοῦν τε-
θραυσμένον, σπλεγγίς σιδηρᾶ τεθραυσμένη καὶ ψηφίς ἐξ
ὑαλομάζης, ἐν δὲ τῷ πωρίνῳ δύο μόνωτοι σκύφοι ἄχρσοι
καὶ ἐν τῷ τρίτῳ σκύφος μόνωτος, ληκύθια ἄωτα, μονόχροα,
πάντα πλὴν ἐνὸς τεθραυσμένα, σπλεγγίς σιδηρᾶ.

Ἐν τῷ χώρῳ τῷ μεταξὺ τῆς μαρμαρίνης λάρνακος
καὶ τῷ πωρίνῳ τάφῳ ἔκειντο δύο τάφοι παιδῶν, ὧν ὁ μὲν
πρὸς ἀνατολάς, ὁ δὲ πρὸς δυσμᾶς. Οἱ παῖδες ἦσαν ἐντὸς
πηλίνων λαρνάκων, αἵτινες ἦσαν στεγανῶς κεκλεισμένοι.
Ἐν τῷ πρὸς δυσμᾶς τάφῳ, οὗ τὸ μὲν μῆκος 0,90, τὸ
πλάτος 0,33, τὸ ὕψος 0,40, εὐρέθησαν ἔνδον μὲν τρεῖς
κυαθίσκοι καὶ πυξίς τεθραυσμένη, ὅπισθεν δὲ ἐν τῷ χώρῳ
τῷ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐτέρου ὁμοίου ταφίσκου, οὗ τὸ μὲν
μῆκος 0,70, τὸ πλάτος 0,30, τὸ ὕψος 0,40 εὐρέθη λυ-
χνία ἔχουσα κάτωθεν στήλης φερούσης κοσμήματα τρεῖς
κεραίας, ὧν αἱ μὲν δύο κεῖνται ἐκατέρωθεν τῆς στήλης ἐπὶ

τῆς αὐτῆς εὐθείας, ἡ δὲ τρίτη ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, ὥστε νὰ ἀποτελεῶνται γωνίαι ὀρθαί. Ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῶν ἐκατέρωθεν τῆς στήλης δύο κεραιῶν ἦσαν κεκολλημένα δύο φιαλοειδῆ δοχεῖα, ἔνθα πάντως ἐτίθεντο πῆλινιοι λύχνοι· ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους αὐτῆς ὑπάρχει κρίκος χαλκοῦς, ὅστις βεβαίως ἐχρησίμευεν, ἵνα ἀναρτᾶται ἀπὸ λυχνούχου ἢ ὡς νῦν λέγεται λυχνοστάτου. Ὑπὸ τὸν κρίκον, ὅστις εὐρέθῃ ἀποκεκολλημένος ἀπὸ τῆς θέσεως ὡς καὶ τὰ φιαλοειδῆ δοχεῖα, ὧν τὸ ἕτερον τεθραυσμένον, ὑπῆρχον δύο τετράγωνα ἐλάσματα, ὧν τὸ μὲν ἐπὶ τῆς προσόψεως φέρει ἀναγλύφους τρεῖς μορφάς, ὧν ἡ ἐν μέσῳ κειμένη παιδὸς καλῶς διακρινομένου, τὸ δὲ ἄλλο ὅμοιον μὲν τῷ φέροντι τὰς ἀναγλύφους μορφάς, ἀλλὰ δὲν φέρει οὐδεμίαν μορφήν καὶ ἐχρησίμευεν, ὡς φαίνεται, ἵνα καλύπτῃ τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ ἔχοντος τὰς μορφάς. Ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς μεσαίας κεραιᾶς ὑπάρχει ἥλος ἔχων κεφαλὴν μικρὸν προέχουσαν, ὅπου πιθανῶς ἐστηρίζετο ἢ ὑπῆρχε ἄλλο φιαλοειδὲς δοχεῖον, ὅπερ ὅμως δὲν εὐρέθῃ. Ἀμφότερα τὰ ἐλάσματα ταῦτα εὐρέθησαν ἀποκεκολλημένα ἐπὶ τῶν γωμάτων καὶ ἱκανῶς ἐφθαρμένα ἐκ τῆς ὑγρασίας. Ὑπὸ τὴν λάρνακα ὑπῆρχον δύο πυξίδες ἀλαβάστινοι τεθραυσμέναι καὶ ὄστρακα ἀγγείων καὶ εἰδωλίων.

Ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ μικρῷ τάφῳ τῷ πρὸς ἀνατολὰς εὐρέθῃ οἰνοχόῃ τρίλοβος, πυξίς δίωτος καὶ ἐν τοῖς γώμασι τεμάχια εἰδωλίων. Ἄλλος τάφος παιδὸς ὅμοιος τοῖς προρρηθεῖσι μήκους 0,93, πλάτους 0,30, ὕψους 0,40 περιεῖχε κριὸν πῆλινον, πυξίδα δίωτον μετὰ πώματος καὶ οἰνοχόην μικράν. Καὶ ὁ ὀγδόος τάφος ἦτο μικροῦ παιδὸς τεθαμμένου ἐν λάρνακι πηλίνῃ ἐχούσῃ πῶμα, ἧς τὸ μῆκος ἦτο 0,80, τὸ πλάτος 0,30 καὶ τὸ ὕψος 0,40. Παρὰ τὸν τάφον τοῦτον εὐρέθῃ ὁ ταρσὸς ποδὸς λέοντος πατοῦντος ἐπὶ βάσει. Πρὸς ἀνατολὰς δὲ τούτου τοῦ τάφου, ὅστις εἶνε

νεώτερος τοῦ τετάρτου, πέμπτου καὶ ἕκτου, σύγχρονος δὲ τοῦ ἑβδόμου, διότι ἔκειτο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου, ὑπῆρχον τρεῖς χύτραι κεραμεαῖ πλήρεις χώματος.

Τελευταῖον ἐσκάψαμεν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀναπαύσεως, ἥτις ἄγει εἰς τὸ νεκροταφεῖον Χαλκίδος. Πρὸς τοῦτο ὠρμήθημεν, διότι ἐγένετο ἡμῖν γνωστὸν, ὅτι κατασκευαζομένης τῆς ὁδοῦ ταύτης μέρος βυθισθὲν παρέσχε τὴν ὑπόνοιαν τῶν ἐργασιῶν τινι, ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχεν ἀρχαῖος τάφος. Σκάψαντες ἀντὶ τάφου εὗρομεν εἰς βάθος σχεδὸν μέτρου δεξαμενὴν ἐσκαμμένην ἐν τῷ πῶρῳ ὕψους μ. 3,80, πλάτους 1,90 καὶ μήκους 2,80, ἔχουσαν δὲ τρεῖς ὄχετους. Τούτων εἰς πλάτους μέτρου ἦτο πρὸς βορρᾶν δι' αὐτοῦ εἰσέρρει τὸ ὕδωρ τοῦ ἀρχαίου ὑδραγωγείου τῆς Χαλκίδος, οὗ οὐκ ὀλίγα φρέατα κοινωνοῦντα ἀλλήλοις καὶ νῦν ἔτι δύναται τις νὰ ἴδῃ κείμενα κατὰ σειράν. Τούτων ἡμεῖς ἔχομεν ἰδεῖ δύο ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Πεῖ κάτωθεν τοῦ ναοῦ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ, ἄλλο ἐν τινι ἀμπέλῳ κειμένη παρὰ τὸ κτήμα Κιαπέκου, δύο ἐν τῷ διπλῷ ὄρει (Βαθροδουνίῳ) ὑπεράνω τοῦ κτήματος Τζιπούρη, ἄλλο ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Καλλιμάνη, ἔνθα τὸ πρῶτον εὐρέθησαν τάφοι μυκηναϊκοί, ἄλλο παρὰ τὸν κῆπον τοῦ στρατιωτικοῦ ἰατροῦ Κωνσταντινίδου καὶ τελευταῖον πέραν τῆς νῦν εὐρεθείσης δεξαμενῆς τὸ ἐν τῷ κήπῳ Βενετζανοπούλου, ὅστις εἶνε κάτωθεν τοῦ Ἑβραϊκοῦ νεκροταφείου. Ὁ δεῦτερος ὄχετος πλάτους 0,80 ἔκειτο πρὸς ἀνατολὰς βλέπων πρὸς τὸ νεκροταφεῖον, ἔνθα ὑπάρχει φρέαρ, ὅπερ ὡς ἱερὸν τιμᾶται, διότι ἐνταῦθα λέγεται ὅτι εὐρέθη ἡ εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὀποίου ὁ ναὸς τοῦ νεκροταφείου τιμᾶται. Ὁ τρίτος ὄχετος ἔχων πλάτος 0,90, ὕψος δὲ 1,10 ἔκειτο πρὸς δυσμάς.

Ἡ δεξαμενὴ αὕτη εἶνε κεχρισμένη κονιάματι ἐρυθρῷ, ὅπερ οὕτω στερεὸν εἶνε, ὥστε οὐδὲ σκαπάνη δύναται νὰ ἀποσπάσῃ μέρος αὐτοῦ εὐκόλως. Ὁμοίως κεχρισμένην δε-

ξαμενήν τετραπλασίαν τὸ ὕψος καὶ τὸ μέγεθος ταύτης γινώσκομεν κειμένην ἐν τῇ ὑπερθεῖν τοῦ Πέι μικρᾷ κοιλάδι, ἥτις ἐξ αὐτῆς στέρνα καλεῖται. Ὁμοία κεντρικὴ δεξαμενὴ εἶνε καὶ ἡ κάτωθεν τοῦ νεκροταφείου πρὸς τὸ ΒΑ μέρος καλουμένη *Ἁγία Κυριακή*, ἥτις πιθανῶς οὕτω καλεῖται, διότι κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς χρόνους ἐπὶ τῶν διωγμῶν τῶν χριστιανῶν ἐχρησίμευσεν ὡς κατακόμβη.

Ἡ ὑφ' ἡμῶν εὑρεθεῖσα δεξαμενὴ ἦτο πλήρης ὀστράκων πορφύρας οὕτω καθαρῶν, ὥστε, ἠδύνατό τις νὰ νομίση ὅτι ταῦτα πρὸ ὀλίγου καθαρθέντα ἐξῆλθον τοῦ ὕδατος. Ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τῶν ὀστράκων εὑρέθησαν καὶ ὅστ᾽ ἀνθρώπινα οὐκ ὀλίγα, Καὶ τὰ μὲν ὀστρακα τῆς πορφύρας, ἥς ἡ κατεργασία, ὡς γνωστὸν, τὰ μάλιστα ἐν Χαλκίδι ἤσκειτο, (ιδ. πρακτ. ΑΕ 1910) ἐρρίφθησαν ἀναμφίβλως εἰς τὴν δεξαμενὴν, ὅτε πλέον τὸ φρεατοειδὲς στόμιον αὐτῆς εἶχε καταστραφῆ, τὸ δὲ ὑδραγωγεῖον δὲν ἐλειτούργει, τῶν ὑδάτων αὐτοῦ ἕνεκα γεωλογικῶν αἰτιῶν λαθόντων ἄλλην διεύθυνσιν, οἱ δὲ νεκροὶ, Χριστιανοὶ πάντες, ὡς εἰκάζομεν ἐκ τῆς ἐλλείψεως κτερισμάτων, ἐτάφησαν πολὺ κατόπιν ἐπὶ τῶν ὀστράκων καλυφθέντες διὰ τῶν συνήθων ἐν τοῖς τάφοις καλυπτῆρων κεράμων. Ὅτι δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, μαρτυρεῖ τὸ ὅτι οὔτε ἐν τῷ πυθμένι οὔτε ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ πυθμένου καὶ τῶν χειλέων τῆς δεξαμενῆς χώρῃ εὑρέθησαν ὅστ᾽, ἐν δὲ τῷ πυθμένι εὑρέθησαν πλεῖστοι ἀμφοτέρως καὶ ὑδρῖαι τετραυσιμέναι, ὧν δύο φέρουσιν ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὠτων σφραγίδας δηλοῦσας τὰ ὀνόματα τῶν κεραμέων. Ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων τῆς νεωτέρας τούτων κρίνοντες εἰκάζομεν, ὅτι ἡ δεξαμενὴ αὕτη καὶ τὸ ὑδραγωγεῖον ἦσαν ἐν χρήσει μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦλάχιστον τοῦ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος.

Ἐν Ἀθήναις. τῇ 10ῃ Ὀκτωβρίου 1911.

Γ. Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΪΟΥ